

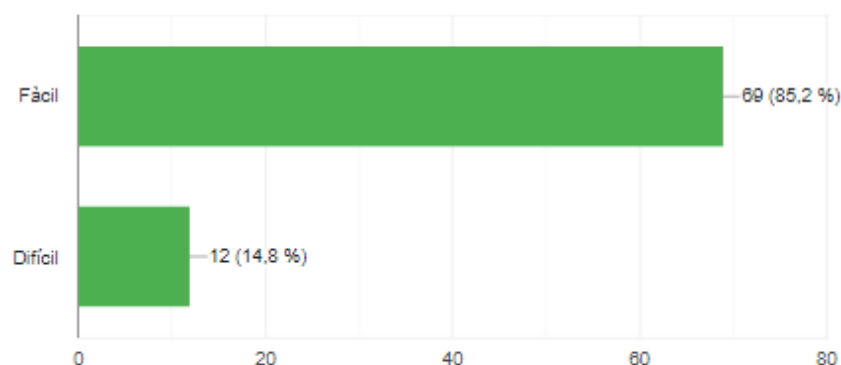
VALORACIÓ DEL GRAU D'ACCESSIBILITAT DE LES ELECCIONS AL PARLAMENT DE CATALUNYA | 14 DE FEBRER DEL 2021

Aquest informe neix amb la voluntat d'avaluar fins a quin punt el procés electoral que va culminar amb l'exercici del dret a vot el dia 14 de febrer va complir amb els principis i criteris d'accessibilitat. Per garantir el dret a vot del col·lectiu de persones amb discapacitat intel·lectual, és necessària l'accessibilitat cognitiva durant tot el procés electoral. L'accessibilitat cognitiva és una part de l'accessibilitat universal, i està relacionada amb garantir una fàcil comprensió de la informació que ens proporciona qualsevol text, procés o entorn.

Les dades i valoracions que apareixen al llarg d'aquest breu informe han estat aportades per persones amb discapacitat intel·lectual vinculades a les diferents entitats sòcies de Dincat. El 70% de les persones que han facilitat informació ho han fet sense rebre cap suport, de forma que s'entén que es tracta de persones amb un elevat grau d'autonomia. A més, el 59% de les persones han pogut votar sempre, així que estan familiaritzades amb el procés i la logística electoral (un 36,1%, en canvi, són persones que van recuperar el dret a vot l'any 2018). Aquestes dades sobre el perfil de les persones que van facilitar la informació són fonamentals per contextualitzar els resultats i les valoracions exposades, que poden estar lleugerament esbiaixades per reflectir majoritàriament la percepció de votants habituals i amb certa autonomia.

Davant la pregunta "*Has intentat votar?*", un 90,2% de les persones confirmen haver-ho intentat i haver-ho aconseguit, i només un 1,2% exposa que ho ha intentat però que malauradament no ho ha pogut arribar a fer perquè li ha resultat molt difícil. En canvi, davant la pregunta "*Votar et sembla fàcil o difícil?*" els resultats són significativament diferents perquè un 14,8% de les persones confessa que és difícil mentre que un 85,2% ho considera senzill.

Votar et sembla fàcil o difícil?

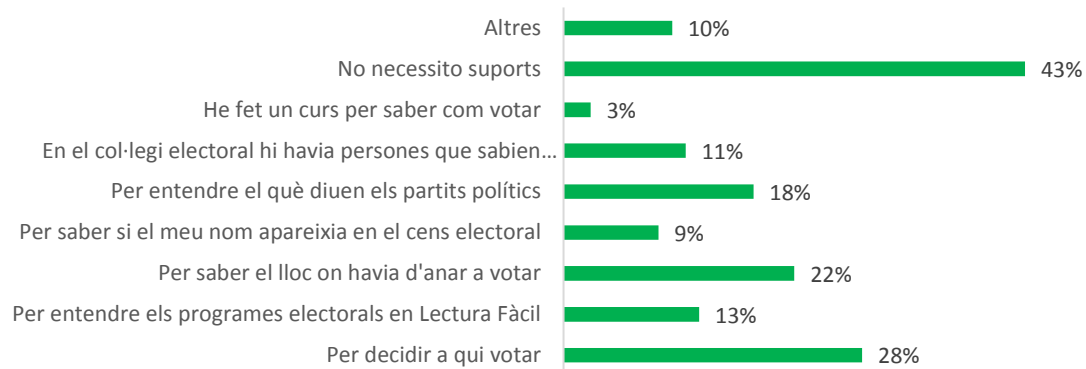

Tal com es comentava al començament, el fet que la immensa majoria de persones que ens han facilitat la seva valoració no requerissin suports per

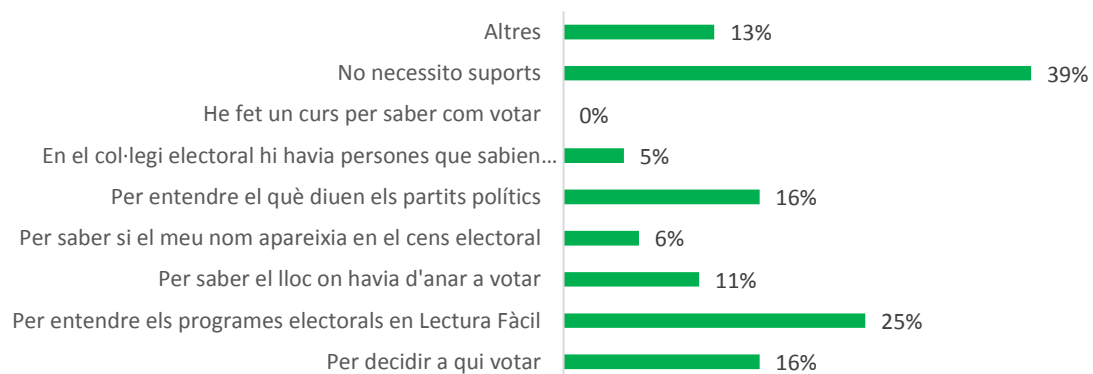
traslladar-nos aquestes dades ens fa intuir que eren persones amb un grau d'autonomia considerable. Aquesta afirmació sembla constatar-se quan comprovem que **un 43% de les persones no va requerir suport per anar a votar**. Tot i així un 28% sí que va necessitar ajuda per decidir a qui votar degut a les dificultats per comprendre els programes electorals dels diferents partits polítics, per saber el lloc on anar a votar (22%) i per entendre el què diuen els candidats (18%).

Quins suports has tingut per votar?

Quan les persones són preguntades pels suports que els hagués agradat tenir per votar es repeteix la tendència constatada a la pregunta anterior: les persones amb discapacitat intel·lectual necessiten i demanen suports especialment relacionats amb el contingut polític (57%): entendre què diuen els partits polítics (16%), entendre els programes electorals (25%) i decidir a qui votar (16%). Un 11% reconeix també que li hagués agradat tenir suports previs per saber el lloc on votar.

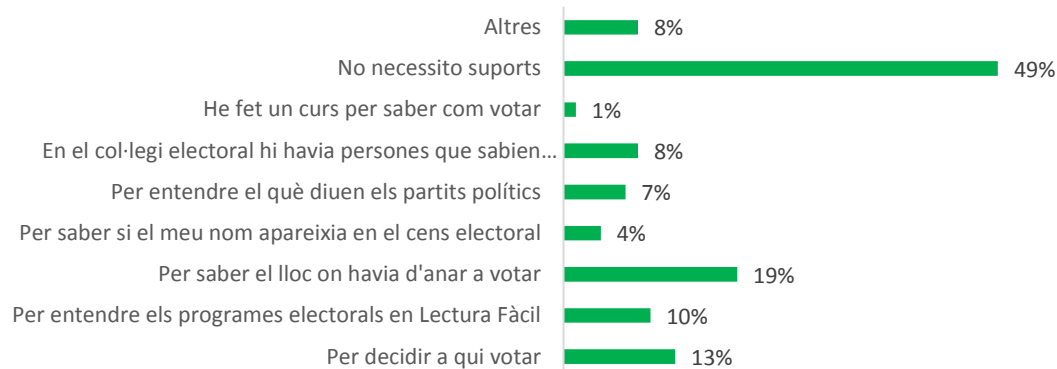
Quins suports t'hagués agradat tenir abans de votar?

Pel que fa a les dificultats a l'hora de dipositar el vot, trobem respostes diferenciades en funció de si aquest es va exercir de forma presencial o per correu.

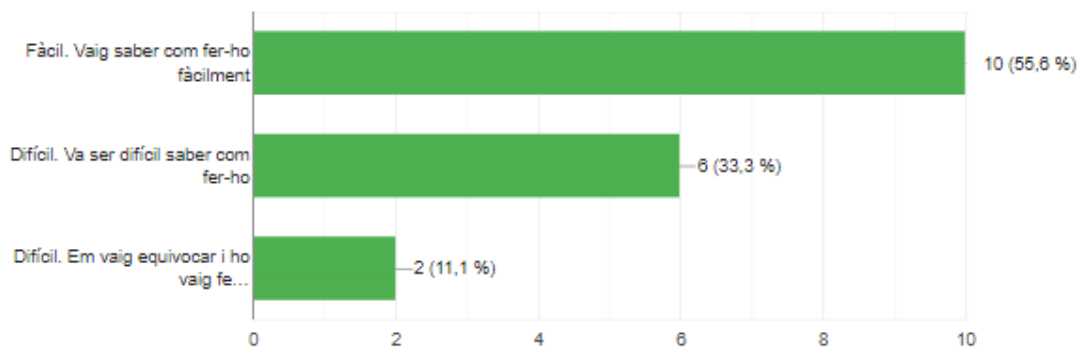

Quins suports has tingut en el moment de votar?

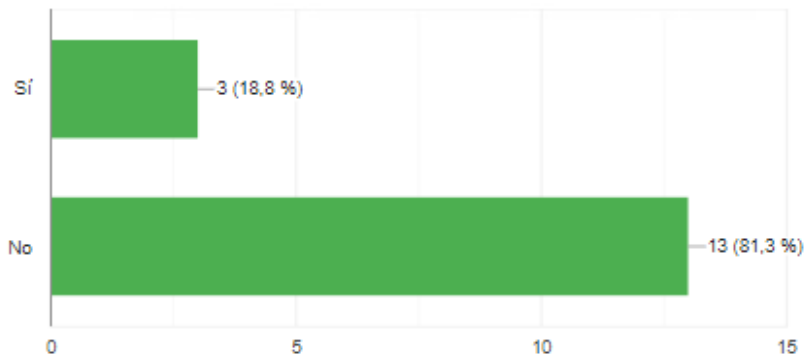
Entre els que van fer-ho de forma presencial (88,6%), no es van trobar grans dificultats i pràcticament no van requerir suports, tot i que sí que sembla que algunes persones van tenir problemes a l'hora de trobar el lloc exacte de votació (19%). En canvi, aquelles que van exercir el seu dret a través del vot per correu sí que van trobar-se amb moltíssimes dificultats per poder-ho fer. De fet, **un 45% va considerar que el sistema de vot per correu era molt complex i de difícil comprensió** (amb un 11,1% que reconeix haver-se equivocat).

Va ser fàcil votar per correu?

Però les dificultats del vot per correu també es poden observar en l'àmbit de les autoritzacions emeses per notaris amb un 18,8% de respostes que confirmen aquesta complexitat.

Si vas votar per correu, però no vas poder anar presencialment a l'oficina de correus, i en lloc vostre hi va anar el vostre representant legal: Vau tenir problemes amb el notari que l'havia d'autoritzar per a fer efectiu el teu vot?

Finalment, les persones que han facilitat aquesta informació sobre aspectes tan concrets relacionats amb el procés electoral, també fan una valoració en termes generals sobre el grau d'accessibilitat dels comicis del 14 de febrer. En aquest sentit, la valoració que fan és molt rotunda ja que **un 75,9%** d'elles **consideren que s'hauria de millorar l'accessibilitat en les eleccions per entendre millor el procés de votació i les propostes dels polítics.**

Aspectes a millorar

Les valoracions facilitades per les persones amb discapacitat intel·lectual a través d'aquest petit qüestionari ens aporten una informació molt valuosa i de gran rellevància perquè ens permeten conèixer de primera mà la seva percepció sobre determinats aspectes relacionats amb el procés electoral. Aquesta informació ha de servir també per identificar aquells àmbits o aspectes en els qual cal continuar avançant per garantir que les persones amb discapacitat intel·lectual puguin exercir el seu dret a vot de forma real, efectiva i plena, en igualtat de condicions que la resta de la ciutadania.

A continuació es detallen alguns aspectes que requereixen ser abordats de forma urgent de cara a futurs comicis:

Vot presencial

Cal assegurar que tots els espais de votació compten amb una senyalística unificada en termes d'accessibilitat, eliminant així qualsevol barrera que pugui impedir o dificultar l'acció de votar. Qualsevol persona que accedeix a un espai de votació ha de poder desenvolupar-se per l'espai, fent allò que ha de fer en cada moment, en el lloc i l'ordre establert (localitzar les paperetes de votació, les cabines, identificar la mesa de votació...), d'una forma autònoma i segura.

En aquest sentit, des de Dincat s'ha treballat en el disseny d'una senyalística i en l'elaboració d'un manual d'ús d'aquest material que posem a disposició dels organismes pertinents per avançar en aquesta línia i fer que els espais de votació siguin plenament accessibles.

Vot per correu

Tal com apunten les dades facilitades per les pròpies persones amb discapacitat intel·lectual, el sistema de vot per correu és molt complex. Les instruccions que s'adjunten a la documentació per votar no són accessibles i causen moltíssimes confusions, arribant fins i tot a provocar la invalidació de paperetes.

Programes electorals

Per tal que qualsevol persona pugui prendre una decisió fonamentada sobre quina opció política votar, cal que la informació dels partits polítics adreçada a la ciutadania sigui de fàcil comprensió i estigui adaptada a lectura fàcil.

En aquesta ocasió, només tres formacions polítiques van adaptar els seus programes i malauradament ho van fer quan quedaven pocs dies per la celebració dels comicis. És imprescindible intercedir perquè els diferents partits polítics adaptin els seus programes electorals a lectura fàcil per donar compliment a la Llei 13/2014, del 30 d'octubre, d'accessibilitat.

Vulneració al dret a la no discriminació de persones amb discapacitat

La Instrucció 7/2019 emesa per la Junta Electoral Central suposa una vulneració al dret a la no discriminació de persones amb discapacitat al disposar (referint-se a persones amb discapacitat) que *"en el cas que algun membre de la mesa, o algun dels interventors o interventores o apoderats o apoderades adscrits a la mesa, consideri que el vot no s'ha exercit de forma conscient, lliure i voluntària, ho pot fer constar a l'acta de sessió, però no s'impedirà el vot. En l'acta, el votant s'haurà d'identificar només amb el DNI o document identificatiu que aporti"*.

Aquesta vulneració s'ha posat en coneixement del Síndic de Greuges, qui al seu torn també ha elevat la queixa al Defensor del Pueblo i a la Junta Electoral Central. Malauradament, la Instrucció segueix vigent i tot i que no disposem de dades oficials sobre l'impacte que aquesta té sobre el col·lectiu, un 18,9% de les persones que ens han fet arribar les seves valoracions afirma que alguna persona de la mesa va apuntar el seu nom, pel fet de ser una persona amb discapacitat intel·lectual.

Autoritzacions notariales

Com s'apuntava en línies anteriors, un 18,8% de persones van tenir problemes amb els notaris i les autoritzacions concedides als representants legals per exercir el vot per correu en nom dels seus representats.

Les principals dificultats venen donades per la falta de coordinació entre els diferents òrgans i agents implicats, amb una manca de pautes clares i de circuits estandarditzats a l'hora de fer efectiu aquest tràmit. La manca de resposta o les contradiccions entre Correus, el Col·legi de Notaris de Catalunya i els establiments que faciliten els certificats mèdics especials que permeten aquest apoderament ha comportat que en moltes ocasions les persones hagin hagut de renunciar a aquest mecanisme per exercir el seu dret a vot. Així, tenim constància que davant la dificultat d'aconseguir l'autorització per sol·licitar el vot per correu a compte d'altri algunes famílies han optat per la votació presencial.

A banda de les dificultats derivades d'aquesta manca de coordinació, també tenim constància d'altres fets relacionats amb l'autorització notarial que hauran de ser revisats en un futur. Ens consta que un notari de guàrdia va informar a una família que, seguint criteris del Col·legi de Notaris, la manca de possibilitat de comunicació del seu familiar impedia que es pogués certificar que aquest delegava el vot de forma conscient, voluntària i lliure en el seu tutor per gestionar el vot per correu. Davant d'aquest fet, el notari en qüestió va suggerir a la família que es posés en contacte amb un altre notari que "es trobés més còmode amb la situació", o bé que optessin per votar presencialment i que fos el president de la mesa qui determinés si la persona amb discapacitat votava de forma lliure, conscient i voluntària (aquest punt reforça la demanda de revisió de la Instrucció de la Junta Electoral Central apuntada anteriorment).

Tot plegat suposa, de nou, una vulneració directa del dret a vot i indirecta de discriminació per raó de discapacitat. Aquest criteri que presumiblement és el que segueix el Col·legi de Notaris de Catalunya és contrari a la Llei Orgànica 2/2018 i al criteri de la Junta Electoral Central adoptat en l'acord 208/2019 que estableix que *"d'acord amb una interpretació més favorable al dret de sufragi, com suggereix el Consell General del Notariat i en línia amb l'aprovat pel legislador en la Llei Orgànica 2/2018, el judici notarial de capacitat s'ha d'orientar a la constatació el desig de votar de l'elector, així com de designar una persona que li presti el seu suport en la formulació i recepció de la documentació electoral, sense exigir altres valoracions que puguin limitar l'exercici del seu dret"*.